

Cena egzemplarza z 3
Pobieranie wyższej opłaty
jest nadużyciem

ILUSTROWANY

Prenumerata
miesięczna wynosi 60 zł
+ 10 zł za doręczenie zamiejsc.
+ 5 zł za doręczenie miejscowe

KURIER POLSKI

Rok II   Telefony Centrali w Bydgoszczy 33-41 i 33-42   Poniedziałek, dnia 2 września 1946 r.   Wydawca: SPÓŁDZIELNIA WYDAWNICZA „ZRYW”   Nr 237
Telefon międzymiastowy 36-00. Rozmównica dla publiczności 19-07   Konto PKO „ZRYW” Nr VI-135. PKO „J.K.P.” Nr VI-140   Konto bieżące: Bank Związku Spółek Zarobkowych w Bydgoszczy

Delegaci ZSRR i Jugosławii przeciw wnioskowi Grecji

Kłótnia na Konferencji Pokojowej

PARYŻ (dr). Na plenarnym posiedzeniu Konferencji Pokojowej delegat Grecji wniósł o załatwienie przez Konferencję Czterech Ministrów spraw granicznych między Grecją a Albanią. Sprzeciwił się temu delegat Jugosławii oraz Mołotow, uważając, iż sprawa ta nie ma nic wspólnego z Konferencją, która ma obradować jedynie nad traktatami pokojowymi dla byłych sateli-

Sprzeciw Mołotowa — Delegaci krzyczą — Stanowisko Cadogana i Byrnese — 12 głosami przeciw 7 Anglia i Ameryka popiera zdania ZSSR wobec Włoch

tów osi. Do praw delegata nie należy udzielanie Konferencji 4 Ministrów rad, na jakie tematy mają konferować. Delegat brytyjski, sir Alexander Cadogan przerwał mowę delegata

jugosłowiańskiego wnioskiem formalnym, ale delegat mówił dalej. W pewnej chwili kilku delegatów zaczęło krzyczeć, wzywając interwencji przewodniczącego. Cadogan powiedział, że Grecja ma takie same prawo co inne państwa na Konferencji. Poparł go Byrnes, zaznaczając, że Konferencja 4 nie ma nakreślonych tematów do omówienia, i że wolno każdemu poddać sprawę do przedyskutowania. Przeciw wnioskowi Grecji wystąpili również delegaci Polski i Francji.

Mołotow zabrał ponownie głos, zaznaczając, że pewne mocarstwa oficjalnie i nieoficjalnie pomagają Grecji i mieszają się do ich spraw, szczególnie w okresie wyborów. Amerykańskie okręty wojenne przebywają na ten czas na wodach Grecji.

Prześcianki mieszają się do wewnętrznych spraw Grecji — wołał Mołotow podniesionym głosem — pozwólcie im wybrać ustroj państwa i rząd, jaki im się podoba. Albania nie jest krajem nieprzyjacielskim i cieszy się pełnym poparciem ZSRR.

W przeprowadzonym następnie głosowaniu 12 głosami przeciwko 7 przy 2 wstrzymujących się od głosu, przeszedł wniosek grecki o rozpatrzenie sprawy granicy albańsko-greckiej.

Gospodarcza komisja dla spraw Włoch zaakceptowała wniosek ZSRR o przyznanie ze strony Włoch 100 milionów dolarów / odszkodowania dla ZSRR po odrzuceniu wniosku australijskiego, popartego przez Kanadę, o odroczenie tej sprawy.

Wniosek radziecki poparła Anglia i USA.

Węgierska komisja terytorialna postanowiła wysłuchać stanowiska delegata Rumunii i Węgier w sprawie granicy rumuńsko-węgierskiej.

Wrzesień 1939 r.

Żołdacy hitlerowscy płądrują mieszkania Polaków.

Godziny, o których mówi historia

Poznań, we wrześniu
Jest wiele takich godzin, które przepływają obok nas i giną bez echa wspomnień. Są inne, o których nie zapomina nikt: takie godziny tworzą historię. W takich godzinach spod ugrzeźnionych uśmiechów dyplomatów wyliera zimny, brutalny gest, ludzkie serce, spojrzeń prawdziwego człowieka.

Ostatnie godziny przed i bezpośrednio po wybuchu wojny we wrześniu 1939 mają wagę dokumentów, dlatego pozostawiamy je bez komentarzy. Same w sobie tworzą już historię. Komentarz do tych godzin wypisał dzieje minionej wojny.

Oto w zestawieniu kilka dokumentów, o których się kiedyś wiele mówiło i pisało, lub które pozostawały w ukryciu, aby ujrzeć światło dzienne dopiero po wojnie.

Włochy Mussoliniego siłą rzeczy sympatyzowały z poczynaniami Hitlera. Już po wybuchu wojny 1-go września 1939 roku Mussolini starał się, szczerze czy nieszczerze, zagasić wybuchy świeżo pożar, przeczuwając może, że ta wojna pogrzebie i jego osobę i jego „imperium”. 2 września na ręce niemieckiego MSZ-etu wpłynęła nota, w której Mussolini wysuwa jeszcze propozycję zwołania konferencji, w której oprócz Polski miałyby wziąć udział: Anglia, Francja i oczywiście Niemcy. Warunkami, umożliwiającymi otwarcie takiej konferencji miałyby być natychmiastowe zawieszenie broni, 3-dniowy termin rozpoczęcia obrad i uznanie status quo na froncie. Agencja Havasa podała tegoż dnia, że Francja ustosunkowuje się do propozycji Włoch pozytywnie, 2-go września po południu Lord Halifax składa w Izbie Lordów oświadczenie, w którym mówi: „Na ostrzegającą notę, która została wysłana wczoraj wieczorem do Berlina nie otrzymaliśmy jeszcze odpowiedzi. Jest rzeczą możliwą, że zwłoka spowodowana jest propozycjami Włoch. Rząd brytyjski jednak nie uważa za możliwe wziąć udział w takiej konferencji w chwili, gdy Polska narażona jest na inwazję, polskie miasta są bombardowane, a Gdańsk staje się przemocą przedmiotem jednostronnego działania.”

„Tymczasem niemieckie kolumny pancerne posuwają się dalej na wschód. Pod razami przemoce i nienotowanych w historii wojen barbarzyńskich środków, stosowanych na ludność cywilną, armia polska cofa się krok za krokiem, przypierana do Wisły i błot Polesia. W obliczu z godziny na godzinę zmieniających się wypadków Rząd Wielkiej Brytanii wysłał na ręce niemieckiego MSZ historyczną notę, która miała brzemienne następstwa: W memoriale, jaki miałem zaszczyt wysłać 1 września na Wasze ręce, powiadomiłem Was w myśl decyzji sekretarza stanu MSZ Jego Królewskiej Mości, że Rząd Jego Królewskiej Mości wypełni bez wahania zobowiązania zaciągnięte wobec Polski, jeżeli rząd niemiecki nie zobowiąże się udzielić Memu Rządowi zapewnienia, że rząd niemiecki zaprzestanie jakichkolwiek działań wojennych przeciw Polsce i nie okaże się skłonny wycofać natychmiast swoje wojska z terytorium państwa polskiego. Choć oświadczenie

Hitler wyruszył na podbój świata...

Historyczne posiedzenie Reichstagu, na którym Hitler ogłosił światu, że rozpoczął działania wojenne przeciwko Polsce.

Ameryka nie odpowiada na noty Jugosławii

BELGRAD (PAP-FA). W związku z zatrzymaniem przez władze amerykańskie 179 statków na górnym Dunaju, pismo „Politika” stwierdza m. in.: „Wszelkie prawa moralne i wszystkie formalne zobowiązania sprzymierzonych powinny skłonić Stany Zjedn. do jak najszybszego zwrotu

tych statków, niezbędnych dla Jugosławii”. Armia amerykańska zablokowała również doki, w których znajdują się statki jugosłowiańskie. Dotychczasowe noty Jugosławii w tej sprawie pozostały bez odpowiedzi.

100 obserwatorów alianckich obecnych będzie w czasie liczenia głosów

ATENY (PAP-ms). W dniu 1 września odbędzie się w Grecji plebiscyt. Początkowo miał on jedynie rozstrzygnąć, czy król Jerzy ma powrócić do kraju. Obecnie forma plebiscytu została znacznie skomplikowana. Wprowadzono 3 rodzaje kartek. Pierwsze z napisem „król” oddadzą ci, którzy pragną nie tylko powrotu króla, ale i ustroju monarchistycznego. Kartki z napisem „republika” złożą zwolennicy ustroju republikańskiego. Wreszcie kartki białe oddadzą ci, którzy są przeciwnikami obecnemu królowi, ale nie wypowiadają się przeciwko ustrojowi monarchistycznemu.

Podczas plebiscytu w Grecji czynnych będzie 100 grup obserwatorów alianckich. Każda grupa składać będzie z obserwatora, tłumacza i szofera. Znajdą się one w lokalach wyborczych podczas obliczania głosów. Sprawozdania złożą kierownikom m-

si, którzy ich nie opublikują, a złożą jedynie rządowi angielskiemu i amerykańskiemu.

LONDYN (dr). W Waszyngtonie oświadczył p. o. sekretarza stanu Atcheson że flota amerykańska przybędzie na wody Grecji dopiero po plebiscycie i że wysłanie obserwatorów amerykańskich na czas wyborów do Grecji nastąpiło na skutek prośby rządu greckiego, który z takim samym zaproszeniem zwrócił się również do Związku Radzieckiego, Francji i Wielkiej Brytanii.

Odpowiedź Atchesona uważana jest jako odpowiedź na zarzuty delegatów Związku Radzieckiego o mieszanie się do wewnętrznych spraw Grecji.

ATENY (dr). EAM wezwało swych zwolenników do głosowania przeciwko powrotowi króla, za ustrojem demokratycznym.

Sprawa Grecji odroczone do wtorku

NOWY JORK (dr). Na Radzie Bezpieczeństwa Gromyko domagał się, aby przy przegłosowaniu tej sprawy udział wzięła Grecja i Ukraina, czemu się sprzeciwia delegat brytyjski, twierdząc, że chociaż jest to tylko sprawa proceduralna, na pewno byłaby wykorzystana do dyskusji nad tą sprawą. Delegat brytyjski odpiera zarzut, jakoby Grecja i obecność wojsk brytyjskich w Grecji zagrażała pokojowi na Bałkanach. Chociaż każde państwo ma prawo wniesienia skarg, to jednak niepokój musi ogarnąć każdego — powiedział Cadogan — że używa się Rady Bezpieczeństwa do skarg nie popartych dowodami a jedynie głośliwymi twierdzeniami, Cadogan poparł delegat Holandii i Australii. Gromyko odpowiedział, że sprawa Grecji jest bardzo poważna i nie tylko zagraża pokojowi na Bałkanach, ale i na świecie.

Manuilski zaprotestował przeciwko decyzji Rady pozbawienia go możliwości natychmiastowego wypowiedzenia skargi przeciwko Grecji.

Posiedzenie Rady Bezpieczeństwa zostało odroczone nie rozstrzygając, czy sprawa Grecji ma zostać wniesiona na porządek obrad. Następne posiedzenie odbędzie się we wtorek, na którym rozstrzygnięta będzie sprawa, czy Rada wysłucha skargi ukraińskiej przeciw Grecji.

Trygve Lie oświadczył, że Rada musiała się odroczyć, gdyż sekretariat jest przeciążony pracą.

Studenci szwedzcy w Warszawie

WARSZAWA (PAP-ms). W Warszawie bawiła grupa studentów szwedzkich udających się na kongres studentów do Pragi czeskiej. Goście szwedzcy żywo interesowali się pracami nad odbudową Warszawy i życiem warszawskiej młodzieży akademickiej. Obiecali regularnie przysyłać książki i pisma fachowe.

Kampania wrześniowa

Geopolityczne podstawy skazały nas na przegraną, ale postawa zarówno żołnierza, jak i całego narodu polskiego może być źródłem naszej dumy

ogromnymi stratami chronić za stalowe ściany potężnych pancerników. Opór polski na tej wyspie wyglądał wprost na nadnaturalność.

A obrona Helu?

A „Grosse Schlacht um Kutno”? Sami Niemcy przyznają, że tam natrafili na żołnierza, bodaj czy nie

Lódź, we wrześniu
Geopolityka jest nauką względnie nową, rozwiniętą szczególnie silnie przez hitlerowskich uczonych i w strategii Hitlera znalazła ona wybitne zastosowanie. Punktem wyjścia wszystkich pomysłów była teza tzw. centralnej Europy, tworzącej jedność geograficzną, kulturalną, gospodarczą, ograniczoną naturalnymi pasami błotnistej pomostu czarnomorsko-bałtyckiego (Odessa—Ryga), oraz górzystego pomostu łączącego Morze Śródziemne (Lion) z Morzem Północnym (Amsterdam). Teza ta zdaje się być słuszną i przekroczenie naturalnych granic centralnej Europy — czego nawiasem mówiąc — Brauchitsch, chcący zatrzymać pochód wojsk niemieckich na

Nieszczęśliwe położenie geograficzne Polski — Zacięte walki o Westerplatte, Hel, Kutno i Warszawę Bohaterstwo ks. Zabłockiego — Jak żołnierze stawialiśmy opór potężnemu wrogowi

Napisał J. Grygier

przypuszczała klęski. To też niesłusznie przenosimy oskarżenie z motywów politycznych na strategiczne i tymi pierwszymi tłumaczymy te drugie.

WYNIK WOJNY 39 ROKU BYŁ PRZESĄDZONY

A jak przedstawiała się sytuacja strategiczna Polski? Przejściowość naszego kraju, nie mającego ani od wschodu, ani od zachodu jakichkolwiek naturalnych granic — nie daje wielkich możliwości

Seeckt opracowali nowy plan wojny, który wykonano w całej pełni w stosunku do Polski i Francji w r. 1939 i 1940. Wychodzono wtedy z założenia, że niemieckie sity zbrojne mogą liczyć przy pomocy sowieckiej na sukcesy jedynie na wschodzie, w walce z Polską. Wobec tego zerwano z planem wojennym Schliffena, który przewidywał ofensywę wpraw na zachodzie, stosując walkę defensywną na wschodzie. W roku 1919 myślano odwrócić kolejność — ofensywę na wschodzie, by w ciągu trzech tygodni zlikwidować państwo polskie i potem wspólnie z armią bolszewicką runąć na Francję, z którą w pierwszej fazie zamierzano walczyć defensywnie. Francja, w myśl obliczeń sztabu niemieckiego, toczyła się z dnia na dzień w dół, której armia niezdolna była, z powodu wewnętrznych zamieszek w kraju, ponownie się zmobilizować.

POLSKI PLAN STRATEGICZNY

Plany niemieckie dokładnie były znane polskiemu dowództwu i na podstawie tych wiadomości opracowano plan obrony ziem polskich, plan, który zastosowano całkowicie w r. 1939 z małymi li tylko zmianami, które wówczas proponował Dowbór-Muśnicki. Chodziło o to, by zerwać z tradycyjnym systemem walki pozycyjnej, wynikłej z doświadczeń pierwszej wojny światowej; stworzono grupy operacyjne, które byłyby ze sobą połączone tylko cienkim pasem

„rek”, jakim była w tej sytuacji strategiczna Polska, był nie do utrzymania. Z sytuacji takiej zdawał już sobie sprawę sztab Rosji carskiej, kiedy w okresie przed I-szą wojną światową nie przeprowadzał żadnych umocnień nad Wisłą, uznając wszelkie wysiłki mające na celu utrzymanie Kongresówki za bezsensowne. Co więcej, okazało się — na co zwrócił uwagę Widy-Wirski, powtarzając uwagi czeskiego płk. Morawca — żeśmy mieli za mało terenu na przeprowadzenie większych operacji.

BOHATERSTWO ŻOŁNIERZA POLSKIEGO

Przebieg kampanii wrześniowej był więc tylko dalszą konsekwencją pierwszego przegranego punktu wyjściowego. Brak planu w czasie walki, dezercja żołnierza, ucieczka władz administracyjnych,

lepszego od nich samych, którego pokonała nie armia atakująca, ale skutki trudnego odwrotu armii „Poznań” i „Pomorza”. Bitwa nad Bzurą była pierwszą wielką nowoczesną bitwą, w której żołnierz polski i dowództwo dorównało niemieckiemu. Żołnierz niemiecki, opowiadający o „polskich zającach” czuł się dumny z udziału w walce nad Bzurą, na której zwycięski koniec musiał pracować zarobić. A obrona Warszawy? Ona dała pierwszą naukę Hitlerowi, który, jak się sam wyraził — myślał, że tylko Niemcy mogą być fanatykami idei. Tymczasem zobaczył, że Polacy są bodaj większymi fanatykami.

KLĘSKA NIE SPOWODOWAŁA ANARCHII

Sami dziwiłiśmy się, gdyśmy na szosach widzieli sznury nie tylko uchodźców, ale całe masy ochotników, którzy prawie boso, zmęczeni gnali po mundur żołnierza polskiego; gdyśmy słyszeli o walkach PW gimnazjalnego w Mogilnie i Trzemesznie. A ludność pozostała na miejscu? Czy nie zdała swego egzaminu? Ogólnie przypuszcza się, że w momencie gdy władza znika — rozpoczyna się anarchia. Tymczasem w Polsce nie było anarchii; niektóre połacie kraju opuszczone przez władze już w trzecim dniu wojny, a zajęte przez Niemców dopiero 10 albo 14 września potrafiły się same urządzić. Wystarczy przypomnieć Poznań z śp. Cyrylem Ratajskim i Gniezno z ks. proboszczem Zabłockim.

Gdy ostatni baon garnizonowy opuszczał Poznań, władzę przejął Cyryl Ratajski wraz ze Strażą Obywatelską. Porządek był taki, że nawet nie dochodziło do zwykłego rabowania sklepów opuszczonych przez właścicieli. Tak samo walki grupy ks. Zabłockiego w okolicach Gniezna, zapewniły spokój ludności przed brutalną dywersantką kolonistów niemieckich, której urzędnicy polscy nie potrafili utrzymać w ryzach. I to przypłacił ks. Zabłocki (drugi ksiądz Skorupka) życiem, rozstrzelany w listopadzie 1939 r., mimo ciężkiego zranienia podczas walk.

Wydaje się, że jednak zbyt wielu

Warszawa w płomieniach.

Dnieprze, nie chciał uczynić, za co zresztą udzielono mu dymisji — było główną przyczyną klęski niemieckiej.

Jakim więc sposobem doszło do sporu między dwoma narodami, leżącymi w tym jednolitym obszarze? Dynowski w ślad za prof. Pawłowskim, a w przeciwieństwie do Penck'a i Wütschke'go stwierdza, że niemiecką „Zwischeneurope” dzieli jeszcze pomost łączący Morze Adriatyckie z Bałtykiem (Triest—Szczecin). I że właśnie na tym zżewieniu i o to zżewienie dochodziło do największych starć. Wynik walki decydował o niepodległości tych dwu najsilniejszych narodów centralnej Europy.

OD SAMOUWIELBIENIA DO TRAGEDII

Spróbujmy więc po siedmiu latach zdobyć się na obiektywną ocenę naszych możliwości w r. 1939, na spokojne przeanalizowanie gorzkich rozczarowań, jakie specjalnie młodzi przeżywali w dniach wrześniowych 1939 r. Po hasłach „Wielkiej Polski” i „Mocarstwowej Polski” w dniach klęski stracono wiarę w swe siły, ratując się jedynie przed kompletnym pesymizmem dawaniem posłuchu pogłoskom o zdradzie naszego dowództwa i oficerów. Przeskok z samouwielbienia (jeden Polak da radę dziesięciu Niemcom) do tragedii wrześniowej był zbyt ogromny, by spokojnie o nim myśleć, bo przecież nawet opozycja, która może w sercu pragnęła wojny, twierdząc, że sanacyjnej dyktatury własnymi siłami nie usunie — nigdy nie

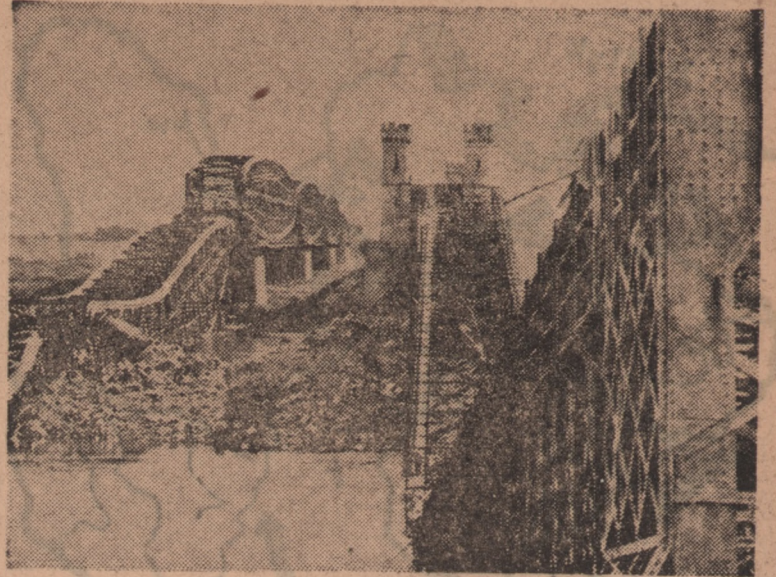
obronnych. Dalej, teren posiadaliśmy ścieśniony od południa tukiem Karpat i od północy, odseparowani równocześnie od Bałtyku progrom Pojezierza Bałtyckiego. Otóż, moment najważniejszy, próg nadbałtycki w lwiej części opanowany był przez Niemców, którzy z północy mogli oskrzydlić Polskę, stwarzając tym dla Polski sytuację z góry niekorzystną. Nie walczyliśmy jeszcze, a Niemcy mieli już pozycję decydującą o zwycięstwie. I dlatego można się spierać jedynie o to, czy w tej sytuacji warto było podjąć walkę, czy można było dłuższy stawiać opór.

Pułkownik Horak w broszurze, wydanej nielegalnie podczas okupacji o wojnie polsko-niemieckiej, twierdzi, jakoby sztab polski nie miał żadnego planu wojny z Niemcami, co miało się w głównej mierze przyczynić do klęski wrześniowej. Co więcej, powiada, że przy należytych opracowaniu planu strategicznego i mobilizacyjnego miałyby polskie siły możliwość wygrania wojny.

Trzeba wyraźnie stwierdzić, że plany wojny z Niemcami istniały i to dokładnie opracowane, z podziałem na odcinki frontowe z umocnieniami frontowymi, tyłami itp. Mianowicie plan wojny, opracowany w głównej mierze przez pułk. Sztabu Głównego Stanisława Hallera, istniał od kwietnia 1919 r. Otóż, kiedy to Niemcy nie chcieli podpisać warunków pokojowych, mając prawie już w „kieszeni” sojusz z Sowietami, zdecydowali rozpocząć nową wojnę europejską, czy nawet światową. Hindenburg i von

frontowym. Przeczcucia D.-Muśnickiego o systemie nowoczesnej walki okazały się słuszne i w roku 1939 uwagi te zużytkował sztab polski. Wytyczono więc ogólną linię frontową. Ziemię Zachodnią uznano za straconą, jako nie do obrony. Jednakże, by stworzyć sobie możliwość narzucenia też swych planów wrogowi, by uchronić front przed bezpośrednim, nagłym atakiem — zgrupowano na przedpolu frontowym dwie silne armie „Pomorze” gen. Bortnowskiego i „Poznań” gen. Kutrzeby. W pierwszym rzędzie zamierzano zaszachować główną grupę uderzeniową Niemiec w Prusach Wschodnich. Zastosowano tu starą metodę obejścia progę pruskiego przez dolinę Wisły i garbem suwalskim, nie mogąc się odważyć na przejście Jagielly wprost z Czerwińska na Grunwald i Malborg. Akcja ta nie udała się. Toż samo było z armią „Poznań” gen. Kutrzeby, która chroniona była przed frontalnym atakiem niemieckim błotami rzeki Obry, mogła więc ona zagrazać skrzydłom atakujących Niemców z bramy chojnickiej i bramy częstochowskiej. Zgrupowana zaś na tyłach frontu armia „Lódź”, „Kraków”, rezerwa naczelnego wodza miała zakorkować ewentualne wyrwy w froncie.

I takie rozmieszczenie na nie stało się przyczyną. Okazało się, że „wo-

Mosty na Wiśle między Gdańskiem a Tczewem zerwane...

Niemcy świadek barbarzyńskich zniszczeń wojny.

to tylko naturalne skutki niepożądanego położenia geopolitycznego Polski.

Mimo wszystko kampanii 1939 roku nie potrzebujemy się wstydić. Obrona „Westerplatte” w podziw wprawiła komendanta niemieckiego krążownika Schleswig Holstein, który to dowódca, przekonany, że po huraganowym ogniu artylerii okrętowej zwykły żołnierz nie utrzyma pozycji, wysłał po taką zdobycz batalion piechoty morskiej, i ta musi się trzykrotnie z

W ślad za hordami hitlerowskimi najędźszo postępowali brunatni „dyktatorzy”. Na migawkę parady hitlerowskiej na St. Regis w Poznaniu.

Główna Westerplatte po huraganowym ogniu niemieckiej artylerii.

Proces Amona Goetha

Świadkowie obrazują straszliwą gehennę więźniów obozu w Płaszowie

WARSZAWA (PAP-dr). W dalszym ciągu procesu przeciwko Amonowi Goeth'owi świadek Krischer zeznaje, że jedynie w czasie nieobecności Goetha nie zabijano więźniów za ucieczkę innych. Świadek Jakub Hornhauer widział wielokrotnie, jak oskarżony mordował ludzi wystrzałem z pistoletu. W r. 1944 w czasie montowania instalacji na wieżycze strażniczej świadek obserwował przywiezienie transportu około 30 kobiet z Montelupich. Eskorta 20 — 25 SS-maków kazała im się rozebrać do naga i usiłowała gwałcić. Kobiety stawały opór. W chwili nadejścia Goetha rozpoczęła się egzekucja. Do kobiet strzelano po uprzednim ułożeniu ich na ziemi. Goeth przyglądał się mordowaniu, odpoczywając w pobliżu na trawie. Świadek widział też egzekucje kobiet oraz dzieci w wieku od 2—5 lat. Dzieci szły na stracenie z zabawkami w ręku.

Czy dzisiaj — pyta prokurator — oskarżony uważa z punktu widzenia ludzkiego, że jego zachowanie w Płaszowie było na miejscu?

Osk.: Ludzkie zachowanie, ani momenty uczuciowe nie wchodziły w rachubę. Dla nas był miarodajny tylko cel.

Prok.: Czy oskarżony rozumie, że teraz musi odpowiadać za to?

— Tak jest — odpowiada Goeth spokojnie.

Na oczach świadka Kopysteckiego Goeth zastrzelił kobiety, jedząc ziemniaki z kotła dla świń, polecając następnie dwóm więźniom rzucić zwłoki do kotła z wodą. Świadkowie Krawczyk i Głowacki podają obszernie szczegóły masowych łapanek po wybuchu Powstania Warszawskiego, w których zatrzymano i przyprowadzono do Płaszowa około 6.000 ludzi. Ostatnim świadkiem tego dnia jest Erna Landau, która ukryta na stry-

chu domu przy ślepym zaułku w Tarnowie liczyła padających pod kulami Goetha w czasie masakry, jaką przeprowadził on za przemyt dzieci do wagonów. Oskarżony wymordował wtedy 54 osoby. Świadek widziała też, jak przywiezionego z grupą Polaków księdza, który nie chciał się rozebrać, stracono między zastrzelonych i żywcem pogrzebano.

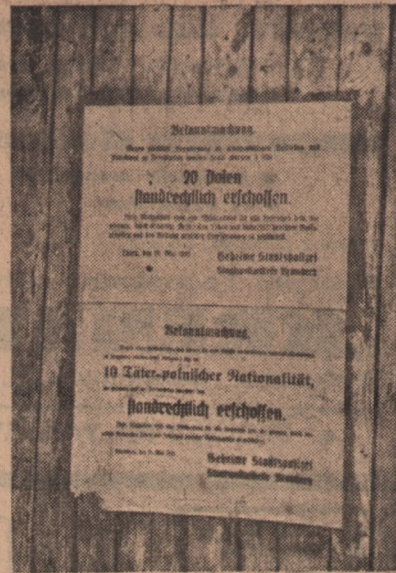
W czwartym dniu procesu dalsi świadkowie opisują warunki w obozie w Szebni, który podlegał oskarżonemu. Co pewien czas dokonywano masowych egzekucyj. Ciężko rannych zabijano po każdej akcji likwidacyjnej na łóżkach w szpitalu. Więźniów wieszano częstokroć na cały dzień za ręce na palach wbitych w środku placu apelowego. Wymordowano m. in. grupę kalek i cyganów z Jasła. W jesieni 1944 r. z transportu przeznaczonych do Szebni wybrano kobiety ciężarne i zastrzelono na cmen-

tarzu w Moderówce. Świadek Elsner był obecny przy pieczętowaniu przez gestapo skrzyń Amona Goetha, aresztowanego już wówczas przez władze niemieckie. Dobytek jego, wywieziony z Płaszowa, zajmował jedną ogromną salę. Kochanka Goetha była przy opieczowaniu obecna i wybrała uprzednio ze skrzyń część swej garderoby.

W czasie zeznań świadka, oskarżony śmieje się w głos, machając pogardliwie ręką. Makabryczne zeznania nie zrobiły na nim najmniejszego wrażenia.

Świadek Moses Juda kreśli gehennę swojej rodziny, z którą przekradł się nocą po likwidacji ghetta brzeskiego do bocheńskiego.

Po przerwie dalszy świadek Reben zeznaje, że przy każdej egzekucji musiał być obecny z przygotowanym drzewem do palenia oraz dentysta, który wyrwał złote zęby.

Obwieszczenia gestapo z dnia 19 maja 1941 r. o rozstrzelaniu 20 Polaków w Toruniu i 10 w Bydgoszczy.

Fraszki

Freudysta

Przez lata czytał uczone teksty, Badał swą duszę, sny i kompleksy. Odkrył u siebie, ślęcząc nad Freudem, Mysłicie: kompleks? Nie! — hemo-roidy!!

Rym i asonanse

Raz się spotkał z rymem rym I w humorze rzeczże złym: „Przyjacielu! Już jest po nas! Wyrugował nas asonans!” Na to odparł drugi rymek: „Jego sława — to czyży dymek, Kulturalne niech szympanse Ukladają asonanse. Lud był zawsze przeciw nim, I jak świat ten światem tym Będzie wołał: Rym, cym, cym...! KAJETAN SZALEJ

Postulaty PKPR dla żołnierzy polskich w Anglii

LONDYN (dr). Polskie Siły Zbrojne pod dowództwem brytyjskim zostały rozwiązane. W miejsce ich powstał Polski Korpus Przystosobienia (PKPR), który wchodzi w skład armii brytyjskiej, która pragnie przyjąć z pomocą swym polskim towarzyszący broni. Tym, którzy nie wstąpią do PKPR armia nie będzie mogła pomóc.

Członkom postawiono następujące postulaty:

1. Powrót do Polski. Pragnący powrócić do kraju zostaną zwolnieni z PKPR i otrzymają bezpłatny przejazd do Polski, żołd na 56 dni oraz odprawę wojenną odpowiednio do lat służby i stopnia wojskowego w armii polskiej pod dowództwem brytyjskim.

2. Wstąpienie do szeregów armii brytyjskiej w stopniu szeregowca, gdyż ustawy brytyjskie nie uznają obcych stopni wojskowych. Otrzymają jednak t. zw. stopień lokalny i również stopniowe podwyższenie żoł-

du. Żołd wynosi od 110 szylingów dla generała, do 13 dla porucznika, 16 dla chorążego, 3 szylingi i 3 pency dla szeregowca oraz dodatki rodzinne. Z chwilą zostania żołnierzem brytyjskim, obowiązuje brytyjska dyscyplina żołnierska. Do wojska przyjęci zostaną mężczyźni poniżej lat 30, zdrowi. Nie oznacza to jednak, by żołnierze musieli przez całe dwa lata przebywać w obozach wojskowych. Z chwilą zgłoszenia się do zawodu cywilnego zostanie zwolniony i może zamieszkać prywatnie.

3. Emigracja do innych krajów. Wielka Brytania okaże mu wszelką pomoc i otrzyma bezpłatny przejazd wraz z rodziną do krajów, do których uzyskał prawo wjazdu.

4. Praca cywilna na terenie Wielkiej Brytanii. Otrzymuje żołd z dodatkami. Odprawę za 21 dni i przechodzi do rezerwy. W razie opuszczenia cywilnej pracy może wrócić do szeregów PKPR.

Już można nabyć we wszystkich księgarniach LEKTURY SZKOLNE

wydane przez Sp. Wyd. „KSIĄŻKA”

Table listing school books with authors and prices. Includes titles like 'Dym', 'Głupi Franek', 'Mendel Gdański', etc.

Advertisement for 'Dom Sanitarny' in Poznań, featuring surgical instruments and medical equipment.

Advertisement for 'Wielkopółka' restaurant in Bydgoszcz, offering a concert and dancing.

Advertisement for 'Klej „AGO“' and 'Laurenowicz' stationery and office supplies.

Advertisement for 'Instytucja handlowa' and 'Zbożowców' in Bydgoszcz.

Advertisement for 'Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych' in Poznań, offering fire and life insurance.

Advertisement for 'Wykwintna pracownia szewska' and 'Leokadia Rolewicz' shoe repair services.

Advertisement for 'TUBY do KLEJÓW' and 'WYTWÓRNIA TUB „STANNOGRAF“'.

Advertisement for '„Śwowskie Siekielko“' restaurant in Bydgoszcz.

Advertisement for 'Przyborny GIMNASJON TYCZNE'.

Advertisement for 'POLECAM' (I recommend) regarding nails and tools.

Advertisement for 'Skład Artykułów Żelaznych' and 'Witold Lewandowski'.

Advertisement for 'WYTWÓRNIA CHEMICZNA „BAŁTYK“'.

Advertisement for 'Aromaty owocowe' (fruit aromas).

Advertisement for 'Krawaty i szale' (ties and scarves) and 'Wytwórnia „Włókno“'.

Advertisement for 'Fabryka Gilz „Omega“'.

Advertisement for 'Radio-technik' (radio technician).

Advertisement for 'Wytwórnia' and 'Rękawiczek Skórkowych' (leather gloves).

Advertisement for 'Królowa pomadek do ust LEDA' (lipstick).

Advertisement for 'POLECAM ASORTYMENT' (I recommend assortment) of electrical goods.

